

Natuurtoets uitbreiding Camping Zeeburg

**Natuurtoets in het kader van het bestemmingsplan
Uitbreiding camping Zeeburg**

G.F.J. Smit

Bureau Waardenburg bv
Ecologie & landschap

Postbus 365 4100 AJ Culemborg
Telefoon 0345 51 27 10, Fax 0345 51 98 49
E-mail info@buwa.nl www.buwa.nl

Natuurtoets uitbreiding Camping Zeeburg

Natuurtoets in het kader van wijziging bestemmingsplan

drs. G.F.J. Smit

Status uitgave: concept

Rapportnummer: 15-068
Projectnummer: 15-293
Datum uitgave: 11 juni 2015
Foto's omslag: Gerard Smit Bureau Waardenburg bv
Projectleider: drs. G.F.J. Smit
Naam en adres opdrachtgever: Camping Zeeburg
Zuider IJdijk 20, 1095 KN Amsterdam
Referentie opdrachtgever: -
Akkoord voor uitgave:
ir. E.J.F. de Boer

Paraaf:

Graag citeren als: Smit, G.F.J. 2015. Natuurtoets uitbreiding Camping Zeeburg. Natuurtoets in het kader van wijziging bestemmingsplan Bureau Waardenburg Rapportnr. 14-068. Bureau Waardenburg, Culemborg.

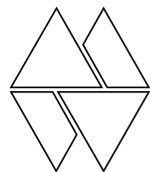
Trefwoorden: camping, Zeeburg, Natuurtoets, Flora- en faunawet, bestemmingsplan

Bureau Waardenburg bv is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Bureau Waardenburg bv. Opdrachtgever hierboven aangegeven vrijwaart Bureau Waardenburg bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Bureau Waardenburg bv / Camping Zeeburg

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, digitale kopie of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Bureau Waardenburg bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg bv is door CERTIKED gecertificeerd overeenkomstig ISO 9001:2008.

Bureau Waardenburg bv
Onderzoek en advies voor ecologie en landschap

Postbus 365 4100 AJ Culemborg
Telefoon 0345 51 27 10
info@buwa.nl www.buwa.nl

Voorwoord

Camping Zeeburg is voornemens om haar camping uit te breiden met een kampeereiland en aanplemping aan de zuidoostzijde van de camping. Het huidige water ter plekke van de uitbreiding krijgt een recreatieve bestemming. De tijdelijke camping aan de andere zijde van het kanaal zal worden opgeheven.

Bureau Waardenburg heeft op basis van een oriënterend veldonderzoek (d.d. 10-10-2013) en bronnenonderzoek eerder gerapporteerd over de effecten van de ingreep in het kader van de Flora- en faunawet, EHS en Natura 2000. Dit rapport is gebruikt voor het aanvragen van een ontheffing Flora- en faunawet.

In voorliggend rapport is in het kader van de bestemmingsplanprocedure een aanvullende onderbouwing gegeven van de eerdere effect beoordeling. Deze eerdere beoordeling (ref: 13-614/13.05050/GerSm) is hier integraal overgenomen.

Vanuit Camping Zeeburg werd de opdracht begeleid door de heren Toon Weijnenborg en Fons Diepenbrock. Tevens is overleg geweest met gemeente Amsterdam. Wij danken eenieder voor de prettige samenwerking.

Het project is uitgevoerd volgens het kwaliteitshandboek van Bureau Waardenburg. Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg is ISO gecertificeerd.

Inhoud

Voorwoord	3
1 Inleiding	7
1.1 Aanleiding en doel.....	7
1.3 Verantwoording	7
2 Plangebied en ingreep.....	9
2.1 Het plangebied	9
2.2 De uitbreiding	9
2.3 Planning en uitvoering van de werkzaamheden	11
3 Toetsing	13
3.1 Natura 2000.....	13
3.2 EVZ Bovendiep (Natuurnetwerk Nederland).....	14
3.3 Flora- en faunawet	15
4 Conclusies en aanbevelingen	19
4.1 Conclusies	19
4.2 Aanbevelingen.....	20
5 Literatuur.....	21
Bijlage 1 Wettelijk kader	23

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Camping Zeeburg is voornemens om haar camping uit te breiden met een kampeereiland en aanplemping aan de zuidoostzijde van de camping. Voor uitbreiding van de camping heeft in het kader van de startnotitie (vastgesteld op 27 september 2011) een locatieonderzoek plaatsgevonden waarbij vijf potentiële locaties voor de uitbreiding van de camping zijn onderzocht. De inpasbaarheid van de uitbreiding binnen de Ecologische Verbindingszone Bovendiep is nadrukkelijk in de afweging meegenomen. Uit het locatieonderzoek is de uitbreiding aan de zuidoostzijde van de camping als voorkeursvariant naar voren gekomen (bron: Van der Reest dd. 27-02-2012). Het huidige water ter plekke van de uitbreiding krijgt een recreatieve bestemming. De tijdelijke camping aan de andere zijde van het Amsterdam-Rijnkanaal zal worden opgeheven.

Bureau Waardenburg heeft in 2013 een oriënterend veldonderzoek (d.d. 10-10-2013) uitgevoerd. Op basis van dit veld en een bronnenonderzoek is gerapporteerd over de effecten van de ingreep in het kader van de Flora- en faunawet, EHS en Natura 2000. Doel van deze beoordeling was te bepalen of werkzaamheden in het kader van de uitbreiding leiden tot overtreding van verbodsbepalingen en zo ja op welke wijze overtreding van verbodsbepalingen kan worden voorkomen.

Resultaat van de beoordeling was dat overtreding van verbodsbepalingen kan worden voorkomen en een ontheffing Flora- en faunawet niet nodig is. Omdat de uitbreiding plaats vindt in open water dat gezien kan worden als leefgebied voor bittervoorn en/of kleine modderkruiper zijn de bevindingen voorgelegd aan RVO middels het aanvragen van een (positieve afwijzing voor een) ontheffing Flora- en faunawet.

In het voorliggende rapport is in het kader van de bestemmingsplan procedure een aanvullende onderbouwing gegeven van de eerdere effectbeoordeling. Deze eerdere beoordeling (ref: 13-614/13.05050/GerSm) is hier integraal overgenomen.

1.3 Verantwoording

De toetsing is een effectbepaling en -beoordeling op basis van de huidige aanwezigheid van beschermde soorten planten en dieren in het plangebied, de functie van het plangebied en de directe omgeving voor deze soorten en de voorgenomen ingreep. De toetsing is opgesteld op basis van het in 2013 uitgevoerde veldwerk en beschikbare informatie over de fauna van het Bovendiep/IJmeer en op basis van de huidige ter beschikking staande kennis en inschattingen van deskundigen.

Gegevens over beschermde vissen zijn afkomstig van de NDFF (telmee.nl) en van DRO Amsterdam¹. Beide bronnen bevatten recente visgegevens over het IJmeer waar het plangebied deel van uitmaakt. Er zijn geen aanwijzingen dat het visbestand in het IJmeer ten aanzien van bittervoorn en kleine modderkruiper is veranderd.

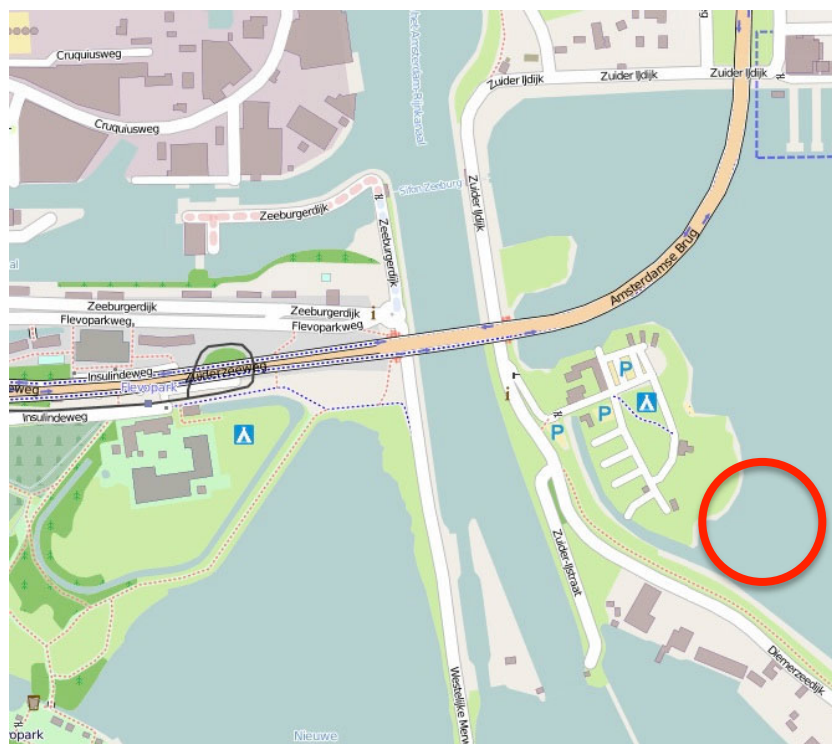
Het onderzoek is uitgevoerd door medewerkers van Bureau Waardenburg. Deze zijn door opleiding, werkervaring en zelfstudie gekwalificeerd voor de door hun uitgevoerde werkzaamheden. Het project is uitgevoerd volgens het kwaliteitshandboek van Bureau Waardenburg. Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg is door Certiked ISO gecertificeerd overeenkomstig BRL 9990:2001 / ISO 9001:2008.

¹ <https://www.amsterdam.nl/toerisme-vrije-tijd/groen-natuur/ecologie/flora-fauna/fauna>

2 Plangebied en ingreep

2.1 Het plangebied

Camping Zeeburg ligt langs de Diemerzeedijk en de brug van de Zuiderzeeweg over het Bovendiep. De beoogde uitbreiding grenst aan de zuidoost zijde van het huidige terrein (figuur 2.1). Het uit te breiden oppervlak bestaat uit het open water dat onderdeel is van het IJmeer. Het grenst aan de huidige camping en bestaat uit een aanplemping en een rieteiland van het huidige terrein gescheiden door een watergang. Het uit te breiden oppervlak krijgt de bestemming recreatie – verblijfsrecreatie, de huidige bestemming is water.

Figuur 2.1 Ligging plangebied (rood omcirkeld). (ondergrond: Data by OpenStreetMap.org contributors under CC BY-SA 2.0 license).

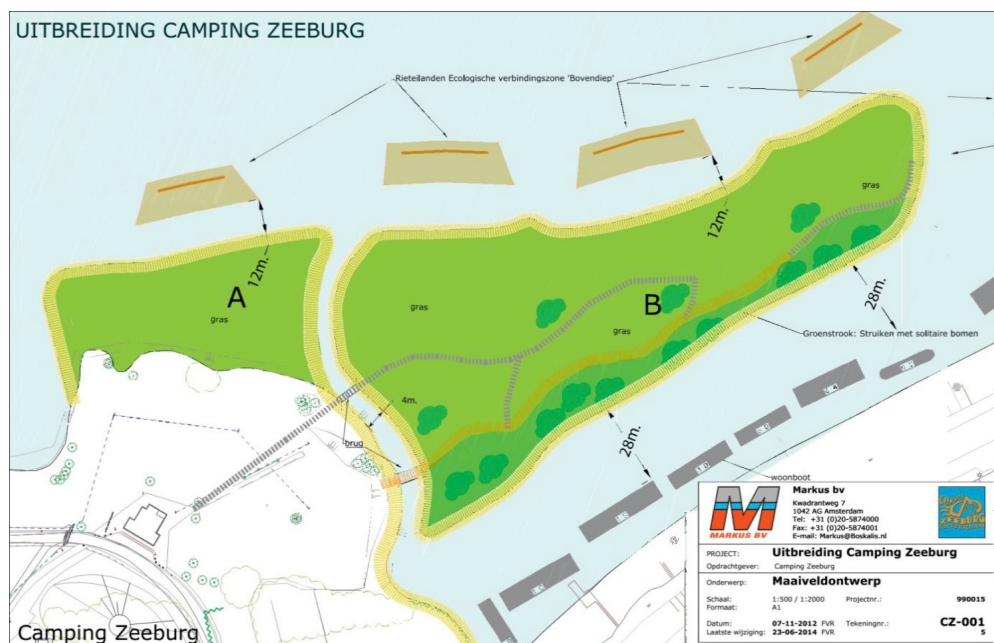
2.2 De uitbreiding

De beoogde uitbreiding betreft die van een reguliere camping en bestaat uit een zogenaamde aanplemping (figuur 2.2 deel A) en een rieteiland dat ligt aan de zuidoostoever van het terrein van Camping Zeeburg (figuur 2.2 deel B). De aanplemping wordt bestemd voor campers. Het rieteiland wordt bestemd voor natuureiland met voor tentplaatsen, er komen wegen of voorzieningen. De verlichting, voor zover deze noodzakelijk is, blijft laag (tot 1 meter).

De huidige oever bestaat uit een strook riet (figuur 2.3) met daarachter open water (figuur 2.4). Het kampeereiland zal bestaan uit grasland, de oever krijgt een rietstrook vergelijkbaar met het huidige eiland. De rietstrook is echter breder, circa 8 meter waarvan 4 meter droog riet en 4 meter waterriet. Langs de zuidelijke oever komt struweel. De afstand tussen het kampeerterrein en de woonschepen langs de Diemerzeedijk bedraagt minimaal 28 meter.

De gasten van het kampeereiland zullen gebruik maken van de bestaande voorzieningen op het huidige terrein (waaronder horeca en kanoverhuur). De capaciteit van het huidige camping terrein groeit door de uitbreiding van 350 naar 550 tentplaatsen. Ook komt er extra plek (op de aanplemping) voor 23 campers.

De tijdelijke camping Zeeburg Too, aan de andere kant van het Amsterdam-Rijnkanaal, wordt opgeheven. Deze gasten melden zich bij de receptie aan de Diemerzeedijk. Het opheffen van deze tijdelijke camping betekent dat de uitbreiding netto niet tot extra verkeersbewegingen voor aan- en afmelden over de Diemerzeedijk zal leiden.

Figuur 2.2 Impressie uitbreiding kampeereiland (A: aanplemping, B: eiland, bron Markus BV).

EVZ Bovendiep

De uitbreiding grenst aan de EVZ Bovendiep onderdeel van de Ecologische verbinding Gooi–Waterland (Structuurvisie Noord-Holland 2040). De EVZ bestaat uit een reeks recent aangelegde eilanden met beoogde doelsoorten als ringslang en waterspitmuis. De aanplemping en rietoever zullen deel uitmaken van de EVZ, ze liggen ten zuiden van de zone met eilanden (bruine vlakken in figuur 2.2). Ecologische verbindingzones zijn planologisch beschermd. Dat betekent dat ze in principe niet mogen worden aangetast door ruimtelijke ingrepen (Structuurvisie Noord-Holland 2040).

Gelet op de ligging van de uitbreiding is overleg gevoerd met de Provincie Noord-Holland. Door de provincie zijn ter versterking van de EVZ de kleine rieteilanden aangelegd. Bij dit ontwerp is reeds rekening gehouden met de aanleg van een kampeereiland. De provincie heeft bij het vooroverleg aangegeven dat de realisatie van het kampeereiland geen significante negatieve effecten heeft op de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied. Het plan is in overeenstemming met de regels van de Provinciale Ruimtelijke Verordening (informatie: Van Riezen & Partners).

Tussen het nieuwe eiland en de rest van de camping komt een watergang. De waterkwaliteit van het water tussen de woonboten en het nieuwe eiland moet door de dwarsverbinding tussen het huidige land en toekomstige eiland worden gewaarborgd. De dimensies van deze doorgang worden op voorstel van Rijkswaterstaat geregeld bij de vergunningverlening. Daarmee is de waterkwaliteit geborgd.

De hele camping ligt in de Hoofdgroenstructuur (HGS) (type 'corridor', Structuurvisie Amsterdam 2040).

2.3 Planning en uitvoering van de werkzaamheden

In het open water van het IJmeer wordt aan het terrein een stukje aangeplempt en een nieuw eiland aangelegd. Uitgangspunt is dat het eiland en de aanplemping gerealiseerd kunnen worden door opspuiten van de waterbodem en dat het aanbrengen van een dam niet nodig is.

De uitvoering staat voor 2016 gepland. De inrichting en de uiteindelijke oplevering is o.a. afhankelijk van de snelheid van inklinken van het nieuwe grondpakket, waarvoor minimaal 5 maanden staat.

Figuur 2.3 Oever huidige terrein met zicht op water aanplemping en EVZ Bovendiep.

Figuur 2.4 Zicht vanaf Diemerzeedijk op water kampeereiland en EVZ Bovendiep.

3.2 EVZ Bovendiep (Natuurnetwerk Nederland)

De wateren en oevers rond de Camping en EVZ Bovendiep zijn in potentie geschikt voor doelsoorten van de EVZ als ringslang en waterspitsmuis. Waarnemingen van de ringslang komen van het gebied ten oosten van de Diemerzeedijk. Sinds de renovatie van de Diemerzeedijk zijn uit de directe omgeving van de camping geen waarnemingen van ringslang bekend (informatie Ingo Janssen RAVON).

Van waterspitsmuis zijn uit de regio enkele incidentele waarnemingen bekend. De betekenis van de huidige oevers langs de camping als biotoop voor de waterspitsmuis is marginaal. De oeverzone langs de Diemerzeedijk is in potentie meer geschikt voor deze soort.

Realisatie van het eiland en de aanplemping betekent de aanleg van extra oevermilieu en relatief besloten water (dijksloot en sloot tussen kampeereiland en huidige camping). De doelsoorten van de EVZ zoals ringslang en waterspitsmuis zijn oevergebonden soorten die van de aanleg van het eiland kunnen profiteren. Met name de toekomstige dijksloot waar de oever van het kampeereiland aan een struweelzone grenst vormt in potentie een geschikter milieu voor deze soorten dan het huidige open water. De aanleg van deze milieus op korte afstand van de huidige door ruim open water omgeven eilanden van de EVZ zal dan ook gunstig zijn voor de functie van de EVZ.

Het gebruik van de camping kan leiden tot verstoring van doelsoorten van de EVZ. Dit gebruik betreft de aanwezigheid van mensen. De aanwezigheid van campers op de aanplemping en tenten op het eiland is op zich zelf niet verstorend.

De ringslang kan menselijke aanwezigheid verdragen. De soort komt voor in stedelijk gebied zoals volkstuinen, de Amstelveense Poel en langs de oevers van het IJmeer ook op plaatsen waar gerecreëerd wordt. De rietoever langs het kampeereiland biedt afdoende waarborg om verstoring van ringslangen in de EVZ te voorkomen. De waterspitsmuis is mogelijk gevoeliger voor verstoring dan de ringslang. In het definitief ontwerp voor het kampeereiland brede rietoevers wordt hier rekening mee gehouden. Het ontwerp voorziet in acht meter brede rietoevers, waarvan 4 meter landriet en 4 meter waterriet.

Met een dergelijke brede oeverzone zal verstoring van doelsoorten van de EVZ afdoende worden voorkomen.

Het kampeereiland zal gebruik maken van recreatieve voorzieningen op het hoofdterrein, waaronder een kanoverhuur. Op het kampeereiland zelf komen geen faciliteiten / gebouwen. Noodzakelijke verlichting op het terrein wordt maximaal 1 meter hoog en zal daarmee lager zijn dan de rietoeverzone rond het terrein. De brede rietoeverzone voorkomt oeverrecreatie en daarmee directe verstoring van de EVZ. Tevens voorkomt dit een directe uitstraling van licht op het water langs de oeverzone. In de huidige (en toekomstige) situatie is het kanogebruikers nadrukkelijk niet toegestaan in de rietoever of de eilanden van de EVZ te komen. Daar er geen verandering c.q. uitbreiding van deze recreatieve voorzieningen op het hoofdterrein zijn voorzien, zal gebruik van het eiland en aanplemping niet leiden tot extra verstoring van de EVZ als gevolg van water- en oeverrecreatie.

- Omdat de aanleg van het eiland en aanplemping geen negatief effect heeft op de functie van het Bovendiep voor vleermuizen en watervogels en verstoring van doelsoorten van de EVZ afdoende wordt voorkomen, zijn significant negatieve effecten op de EVZ uit te sluiten.

3.3 Flora- en faunawet

In de Flora- en faunawet (AmvB art. 75²) worden drie beschermingsregimes onderscheiden. Voor soorten uit 'Tabel 1' geldt vrijstelling van verbodsbepalingen bij werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Voor soorten van 'Tabel 2' ('overige beschermde soorten') of 'Tabel 3' ('strikt beschermde soorten') geldt geen vrijstelling en kan aanvraag van een ontheffing aan de orde zijn bij overtreding van verbodsbepalingen. In de tekst is per beschermde soort aangegeven in welke categorie deze is opgenomen.

Beschermde flora

Uit de ruime omgeving van Camping Zeeburg zijn waarnemingen van (strikt) beschermde soorten bekend, waaronder de rietorchis en beschermde soorten varens. Voor de rietorchis of beschermde varens zijn op de oevers van het camping terrein geen geschikte groeiplaatsen aanwezig. Het open water waar de uitbreiding gepland is bevat geen beschermde soorten planten.

- Effecten op en daarmee overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van beschermde soorten planten worden uitgesloten.

Beschermde fauna

Voor amfibieën is het open water van het Bovendiep niet geschikt. Ook voor beschermde ongewervelden is het open water niet geschikt. Voor beschermde vlinders en libellen en andere beschermde ongewervelden is het Bovendiep niet geschikt als leefgebied. Uit Amsterdam is een vindplaats van groene glazenmaker bekend (Amsterdamse Bos). Deze soort is gebonden aan wateren met krabbescheer dat in het Bovendiep niet voorkomt. De ten zuiden van Amsterdam voorkomende platte schijfhoren komt met name voor in kleine waterplantenrijke sloten. Een soort van grote wateren zoals de rivierrombout is beperkt tot de grote rivieren. Voor beide soorten is het Bovendiep niet geschikt.

De wateren en oevers rond de Camping zijn in potentie geschikt voor doelsoorten van de EVZ als ringslang en waterspitmuis. Het huidige en toekomstige campingterrein bevat geen verblijfplaatsen voor deze soorten. Het huidige campingterrein kan wel betekenis hebben voor algemene grondgebonden zoogdieren zoals egel, veldmuis en bosmuis (Tabel 1 AmvB art. 75). Voor deze soorten geldt een vrijstelling bij overtreding van verbodsbepalingen als gevolg van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke

² Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen. 23 februari 2005.

ontwikkelingen. Het huidige campingterrein wordt echter door de plannen niet aangetast.

- Effecten op en daarmee overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van beschermde ongewervelden, amfibieën, reptielen en grondgebonden zoogdieren worden uitgesloten.

Vissen

Kleine modderkruiper, bittervoorn en rivierdonderpad komen voor in het Bovendiep / IJmeer³. Voor de rivierdonderpad vormen stenige oevers langs het IJmeer geschikt habitat. De oever van het huidige terrein ter hoogte van de aanplemping bestaat uit een rietstrook en heeft geen verharde oever zoals langs de Diemerzeedijk. De oever langs de Diemerzeedijk vormt geschikt habitat voor rivierdonderpad, de rietoever langs het huidige kampeerterrein heeft geen functie voor deze soort. Het open water voor de uitbreiding van de camping voldoet niet aan de kenmerken van het gewenste habitat.

Kleine modderkruiper, bittervoorn kunnen voorkomen in het open water maar zullen met name voorkomen in de oeverzone en ondiepe delen van het Bovendiep / IJmeer waar een begroeiing met waterplanten aanwezig is (RVO 2014a; 2014b; de Lange & van Emmerik, 2006). De plantenrijke oeverzone is van belang voor de bittervoorn, deze is voor de voortplanting afhankelijk van de aanwezigheid van zoetwattmosselen. De kleine modderkruiper zoekt ondiepe delen (oeverzone) die snel opwarmen voor het opgroeien van jonge vis. Het open water voor de uitbreiding van de camping bevat geen ondiepe (oever)zones maar ligt op ruime afstand van de oevers van de dijk en eilanden van de EVZ (circa 40 m). Het open water voor de uitbreiding van de camping heeft geen specifieke betekenis voor de voortplanting van kleine modderkruiper en bittervoorn omdat het niet aan de kenmerken van het gewenste habitat voldoet.

Met de aanleg van het eiland en aanplemping zal rekening moeten worden gehouden met vissen als bittervoorn en kleine modderkruiper. Met de uitbreiding zijn geen verblijfplaatsen gemoeid en daarmee is geen sprake van overtreding van verbodsbepalingen.

Het wateroppervlak voor beoogde uitbreiding vormt echter een deel van het leefgebied van deze en andere soorten vissen, dat door de aanleg van het eiland en aanplemping verdwijnt. Gelet op het beschikbare wateroppervlak in het Bovendiep is dit verlies beperkt. De extra oeverzone, dijsloot en sloot tussen kampeereiland en huidige camping zullen een gunstig effect hebben op vissen als bittervoorn en kleine modderkruiper. De oevers en de ten opzichte van het Bovendiep rustigere slootdelen vormen een goed biotoop voor het opgroeien van jonge vis. De uitbreiding zal geen negatief effect hebben op de gunstige staat van instandhouding van de vissen in het Bovendiep als bittervoorn en kleine modderkruiper, maar kan deze juist versterken.

³ <https://www.amsterdam.nl/toerisme-vrije-tijd/groen-natuur/ecologie/flora-fauna/fauna/vissen/>

Broedvogels en vogels met jaarrond beschermde nestplaats⁴

De rietstrook zal tijdens het broedseizoen nesten bevatten van algemeen voorkomende water- en moerasvogels zoals wilde eend, meerkoet, waterhoen en kleine karekiet. Het open water maakt deel uit van rustgebied voor watervogels. De rietoever en het open water waar de uitbreiding gepland is bevat geen mogelijke nestlocaties voor broedvogels met jaarrond beschermd nest.

Met de aanleg van het eiland en aanplemping zal rekening moeten worden gehouden met in de rietoever broedende vogels. Indien werkzaamheden aan de huidige oever buiten het broedseizoen worden uitgevoerd wordt overtreding van verbodsbepalingen voorkomen. Een relatief klein deel van de oever zal verdwijnen. Met het realiseren van de uitbreiding wordt echter de totale oeverlengte en daarmee de rietbegroeiing sterk vergroot. Dit betekent een uitbreiding van broedgelegenheid voor water- en rietvogels.

Overige functies

Realisatie van het eiland en aanplemping betekent een afname van open water dat onderdeel is van jachtgebied voor vleermuizen en rustgebied voor watervogels. Gelet op het beschikbare wateroppervlak in het Bovendiep/IJmeer is deze afname beperkt. Daarnaast ontstaat met de uitbreiding rustiger water tussen de eilanden van de EVZ en het eiland en tussen het eiland en de dijk. Zowel vleermuizen als watervogels kunnen hiervan profiteren. Op windere dagen kan de relatieve luwte rond het eiland nog jachtgelegenheid bieden voor vleermuizen en rustplekken voor watervogels. De noodzakelijke verlichting op het terrein wordt lager dan de rietoeverzone waarmee uitstraling van licht op het water langs de oeverzone wordt voorkomen. De oevers blijven hiermee geschikt voor langs de oevers jagende vleermuizen.

De aanleg van het eiland en aanplemping zal netto geen negatief effect hebben op de functie van het Bovendiep als jachtgebied voor vleermuizen en rustgebied voor watervogels. Er is dan ook geen sprake van overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van vleermuizen en watervogels.

⁴ Op grond van door het ministerie van LNV verstrekte handreikingen worden nesten van de volgende soorten als jaarrond beschermde nestplaatsen beschouwd: boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespandief, zwarte wouw.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusies

Natura 2000

- Negatieve effecten als gevolg van het voorgenomen plan op het Natura 2000-gebied Markermeer en IJmeer en daarmee ook significant negatieve op de instandhoudingsdoelen voor dit gebied zijn uit te sluiten.

EVZ Bovendiep (NNN)

- Omdat de aanleg van het eiland en aanplemping geen negatief effect hebben op de functie van het Bovendiep voor vleermuizen en watervogels en verstoring van doelsoorten van de EVZ afdoende wordt voorkomen, zijn significant negatieve effecten op de EVZ uit te sluiten.

Flora- en faunawet

- Beschermde soorten planten komen niet voor en overtreding van verbodsbepalingen is daarmee uit te sluiten.
- Effecten op en daarmee overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van beschermde ongewervelden, amfibieën, reptielen en grondgebonden zoogdieren worden uitgesloten.
- Met de aanleg van het eiland en aanplemping zal rekening moeten worden gehouden met vissen als bittervoorn en kleine modderkruiper. Met de aanleg van het eiland en aanplemping zijn geen verblijfplaatsen van bittervoorn en kleine modderkruiper gemoeid en daarmee is geen sprake van overtreding van verbodsbepalingen.
- Met de aanleg van het eiland en aanplemping zal rekening moeten worden gehouden met in de rietoever broedende vogels. Indien werkzaamheden aan de huidige oever buiten het broedseizoen worden uitgevoerd wordt overtreding van verbodsbepalingen voorkomen.
- Voor realisatie van het eiland en aanplemping zal leefgebied van bittervoorn en kleine modderkruiper worden aangetast. Hoewel de uitbreiding geen kwetsbare delen van het leefgebied van beide vissen betreft en geen verbodsbepalingen worden overtreden vindt de uitbreiding plaats in open water dat gezien kan worden als leefgebied voor bittervoorn en/of kleine modderkruiper. De bevindingen zijn voorgelegd aan RVO middels het aanvragen van een (positieve afwijzing voor een) ontheffing Flora- en faunawet dd. 23 april 2015.
- Daar er geen verbodsbepalingen worden overtreden, de gunstige staat van instandhouding van genoemde soorten niet in het geding is of kan komen en het leefgebied zelfs wordt versterkt, kan in redelijkheid verwacht worden dat een ontheffing niet nodig is dan wel onder voorwaarden wordt verstrekt. De Flora- en faunawet staat uitvoering van het bestemmingsplan dan niet in de weg.

4.2 Aanbevelingen

- Door het werk direct langs de oever buiten het broedseizoen uit te voeren zijn overtredingen ten aanzien van broedvogels uit te sluiten. Hiermee wordt ook gewerkt buiten het kwetsbare voortplantingsseizoen van de oeverbewonende rivierdonderpad.
- Bij werken aan of langs de huidige oever binnen het broedseizoen zal de oever van te voren gecontroleerd moeten worden op eventueel aanwezige nesten, die bij het werk moeten worden ontzien. Indien de oever voorafgaande aan het broedseizoen gemaaid en kort gehouden wordt, wordt de kans op broedvogels tijdens het werk geminimaliseerd. Voor het broedseizoen wordt in het kader van de Flora- en faunawet geen standaard periode gehanteerd. Het broedseizoen verschilt per soort. Globaal moet bij rietland rekening gehouden worden met de periode half maart eind augustus.
- Bij de aanleg van het eiland en aanplemping zullen negatieve effecten op bittervoorn, kleine modderkruiper en andere vissen redelijkerwijs moeten worden voorkomen. Daar het eiland en aanplemping zodanig worden aangelegd dat er altijd verbinding blijft met open water zijn geen extra maatregelen nodig. De vis zal in staat zijn de plek waar werkzaamheden plaatsvinden te ontwijken.

5 Literatuur

- M.C. de Lange & W.A.M. van Emmerik, 2006. Kennisdocument bittervoorn *Rhodeus amarus* (Bloch, 1782). Kennisdocument 15. 50 pag. Sportvisserij Nederland, Bilthoven.
- RVO, 2014a. Soortenstandaard Bittervoorn, versie 1.1 © Rijksdienst voor Ondernemend Nederland | maart 2014.
- RVO, 2014b. Soortenstandaard Kleine modderkruiper, versie 1.1 © Rijksdienst voor Ondernemend Nederland | maart 2014.
- RVO, 2014c. Soortenstandaard Rivierdonderpad, versie 1.1 © Rijksdienst voor Ondernemend Nederland | maart 2014.
- Smit, G.F.J. 2012. Effecten op beschermde soorten nieuwe logiesgebouwen Camping Zeeburg. Quick scan in het kader van de Flora- en faunawet. Rapport 12-093. Bureau Waardenburg, Culemborg.
- Smit, G.F.J. 2013. Notitie Bureau Waardenburg 13-614/13.05050/GerSm.

Bijlage 1 Wettelijk kader

1.1 Inleiding

In deze bijlage worden de wettelijke kaders voor ecologische beoordelingen van ruimtelijke ingrepen en andere handelingen beschreven. In de natuurbeschermingswetgeving wordt een onderscheid gemaakt tussen soortenbescherming en gebiedsbescherming. De soortenbescherming is in Nederland verankerd in de Flora- en faunawet (§ 1.2 van deze bijlage), de gebiedsbescherming in de Natuurbeschermingswet 1998 (§ 1.3). Met deze wetten geeft Nederland invulling aan de Europese Vogel- en Habitatrichtlijnen. De Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) bepaalt de procedures bij ruimtelijke ingrepen (§ 1.4). De regels voor de Natuurnetwerk Nederland / Ecologische Hoofdstructuur zijn opgenomen in het Barro (§ 1.5). Ook wordt kort ingegaan op de betekenis van Rode lijsten (§ 1.6)

1.2 Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het instandhouden en beschermen van in het wild voorkomende planten- en diersoorten. De Flora- en faunawet kent zowel een zorgplicht als verbodsbepalingen. De zorgplicht geldt te allen tijde voor alle in het wild levende dieren en planten en hun leefomgeving, voor iedereen en in alle gevallen. De verbodsbepalingen zijn gebaseerd op het 'nee, tenzij' principe. Dat betekent dat alle schadelijke handelingen ten aanzien van beschermde planten- en diersoorten in principe verboden zijn (zie kader).

Verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet (verkort)	
Artikel 8:	Het plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op een andere manier van de groeiplaats verwijderen van beschermde planten.
Artikel 9:	Het doden, verwonden, vangen of bemachtigen of met het oog daarop opsporen van beschermde dieren.
Artikel 10:	Het opzettelijk verontrusten van beschermde dieren.
Artikel 11:	Het beschadigen, vernielen, uithalen, wegnemen of verstoren van nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren.
Artikel 12:	Het zoeken, beschadigen of uit het nest halen van eieren van beschermde dieren.
Artikel 13:	Het vervoeren en onder zich hebben (in verband met verplaatsen) van beschermde planten en dieren.

Artikel 75 bepaalt dat vrijstellingen en ontheffingen van deze verbodsbepalingen kunnen worden verleend. Het toetsingskader hiervoor is vastgelegd in het Vrijstellingenbesluit. Er gelden verschillende regels voor verschillende categorieën werkzaamheden. Er zijn vier beschermingsregimes corresponderend met vier groepen

beschermde soorten (tabellen 1 t/m 3 en vogels, AmvB art. 75⁵).

Tabel 1. De algemene beschermde soorten

Voor deze soorten geldt een vrijstelling van verbodsbepalingen bij werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting en bestendig gebruik en beheer. Ontheffing ten behoeve van andere activiteiten kan worden verleend, mits de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is ('lichte toetsing').

Tabel 2. De overige beschermde soorten

Voor deze soorten geldt een vrijstelling van verbodsbepalingen bij werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting en van bestendig gebruik en beheer, als op basis van een door de minister van EZ goedgekeurde gedragscode wordt gewerkt. Anders is ontheffing noodzakelijk, na lichte toetsing.

Tabel 3. De strikt beschermde soorten

Dit zijn de planten- en diersoorten vermeld in Bijlage 1 van het Vrijstellingenbesluit of in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Uit recente jurisprudentie blijkt dat de regels voor de Habitatrichtlijnsoorten nog strikter zijn⁶.

Voor bestendig gebruik en beheer geldt voor de soorten van Bijlage 1 van het Vrijstellingenbesluit een vrijstelling van verbodsbepalingen, mits men werkt op basis van een door de minister van EZ goedgekeurde gedragscode. Voor ruimtelijke ingrepen is altijd een ontheffing op grond van artikel 75 van de Flora- en faunawet noodzakelijk. Deze kan worden verleend na een uitgebreide toetsing (zie onder).

Voor de soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt hetzelfde regime, met één grote beperking. Ontheffing of vrijstelling kan alleen worden verleend op grond van dwingende redenen van groot openbaar belang, van het belang van het milieu, de openbare veiligheid, de volksgezondheid of de bescherming van wilde flora en fauna.

Vogels

Alle inheemse vogels zijn strikt beschermd. Ontheffing of vrijstelling kan alleen worden verkregen op grond van openbare veiligheid, volksgezondheid of bescherming van flora en fauna. De Vogelrichtlijn noemt zelfs 'dwingende redenen van groot openbaar belang' niet als grond⁷.

Dat betekent dat alle activiteiten die leiden tot verstoring of vernietiging van in gebruik zijnde nesten buiten het broedseizoen moeten worden uitgevoerd. Het ministerie heeft een lijst gemaakt van soorten die hun nest doorgaans het hele jaar door of telkens opnieuw gebruiken. Deze nesten zijn jaarrond beschermd⁸.

⁵ Voor soortenlijsten zie: *Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen*. 23 februari 2005.

⁶ Zie uitspraken van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State, 21 januari 2009 zaaknr. 200802863/1 en 13 mei 2009 nr. 200802624/1), en Rechtbank Arnhem, 27 oktober 2009 zaaknr. AWB 07/1013. Zie tevens de brief van het ministerie van LNV d.d. 26 augustus 2009 onder kenmerk ffw2009.corr.046 en de Uitleg aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet.

⁷ Zie vorige voetnoot.

⁸ Zie de Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingrepen, ministerie van LNV, augustus 2009.

De uitgebreide toetsing houdt in dat ontheffing alleen kan worden verleend als:

1. Er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;
2. Er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is;
3. Er sprake is van een in of bij wet genoemd belang;
4. Er zorgvuldig wordt gehandeld.

Zorgvuldig handelen betekent het actief optreden om alle mogelijke schade aan een soort te voorkomen, zodanig dat geen wezenlijke negatieve invloed op de relevante populatie van de soort optreedt.

In veel gevallen kan voorkomen worden dat een ontheffing nodig is, als mitigerende maatregelen er voor zorgen dat de verblijfplaatsen van dieren steeds kunnen blijven functioneren. Vooral voor soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en vogels is dit cruciaal (omdat er alleen ontheffing kan worden verkregen na zware toetsing).

1.3 Natuurbeschermingswet 1998

De Natuurbeschermingswet 1998 (kortweg: Nbwet) heeft tot doel het beschermen en instandhouden van bijzondere gebieden in Nederland. De belangrijkste zijn Natura 2000-gebieden en beschermde natuurmonumenten. Het is verboden om, zonder vergunning, de wezenlijke waarden en kenmerken aan te tasten. Dit is het geval als het behalen van de instandhoudingsdoelen (ernstig) wordt bemoeilijkt.

Om dat voor de in dit rapport beoordeelde ingreep effecten op beschermde natuurgebieden zijn uitgesloten, wordt het toetsingskader van de Nbwet hier verder niet toegelicht.

1.4 Wabo en omgevingsvergunning

De Wabo voegt een groot aantal (circa 25) vergunningen, ontheffingen en andere toestemmingen samen tot één omgevingsvergunning. De omgevingsvergunning is nodig voor het uitvoeren van ruimtelijke ingrepen, zoals sloop, bouw, aanleg en gebruik, als die een plaatsgebonden karakter hebben en dat van invloed kunnen zijn op de "fysieke leefomgeving". Dit omvat alle fysieke waarden in de leefomgeving, zoals milieu, natuur, landschappelijke en cultuurhistorische waarden.

Als hoofdregel kent de Wabo het bevoegd gezag toe aan B&W van de gemeente waar het project (in hoofdzaak) zal worden uitgevoerd. Voor projecten van provinciaal belang kunnen GS het bevoegd gezag zijn, voor projecten van nationaal belang een minister.

De ontheffing Flora- en faunawet en de vergunning Natuurbeschermingswet 1998, die voor een ruimtelijke ingreep nodig kunnen zijn, kunnen worden "aangehaakt" bij de omgevingsvergunning. Dat wil zeggen dat bij een aanvraag voor een omgevingsvergunning ook een toetsing aan Ffwet en/of Nbwet moet worden gevoegd. De aanvraag wordt dan aan het bevoegde gezag (Ffwet: minister van EZ; Nbwet: Gedeputeerde Staten of minister van EZ) voorgelegd. Die zal dan toestemming geven

in de vorm van een Verklaring van geen bedenkingen (Vvgb). De inhoudelijke toetsing zal niet veranderen.

Op aanvragen voor een omgevingsvergunning, die mede betrekking hebben op Flora- en faunawet en/of Natuurbeschermingswet 1998 is de uitgebreide voorbereidingsprocedure van toepassing.

Overigens kan een ontheffing Ffwet of vergunning Nbwet ook los van de omgevingsvergunning worden aangevraagd. Dat dient dan wel te gebeuren vóórdat de omgevingsvergunning wordt aangevraagd.

1.5 Natuurnetwerk Nederland en Barro

Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen EHS) heeft als doel om van de bestaande en nieuwe natuur een goed functionerend netwerk te maken. Het ruimtelijk beleid voor de NNN is gericht op 'behoud, herstel en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden' van de NNN. Op plannen, projecten of handelingen binnen de NNN is het 'nee, tenzij'-regime van toepassing. Vanaf 1 oktober 2012 is het nee, tenzij-regime vastgelegd in het Besluit algemene regelingen ruimtelijke ordening, kortweg Barro.

Het Barro bepaalt dat provincies de (begrenzing van de) NNN moeten vastleggen in een provinciale verordening. In die verordening worden regels gesteld omtrent de inhoud van en de toelichting bij bestemmingsplannen in het belang van de realisatie, bescherming, instandhouding en verdere ontwikkeling van de beoogde natuurkwaliteit van de NNN

De provincies moeten de wezenlijke kenmerken en waarden van de NNN vastleggen. De wezenlijke kenmerken en waarden zijn de huidige en potentiële waarden, gebaseerd op de natuurdoelen voor het gebied. De natuurdoelen worden vaak per perceel in natuurdoeltypen of beheertypen vastgelegd.

Het Barro bepaalt in art. 2.10.4 de voorwaarden waaronder plannen kunnen worden toegestaan, die (per saldo) leiden tot een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden, of een significante vermindering van de oppervlakte of de samenhang van de NNN:

- er is sprake van een groot openbaar belang (waaronder in ieder geval worden gerekend: de veiligheid, de hoofdinfrastructuur, de drinkwatervoorziening, de plaatsing van installaties voor de opwekking van elektriciteit met behulp van windenergie of de plaatsing van installaties voor de winning, opslag of transport van aardgas),
- er zijn geen reële andere mogelijkheden, en
- de negatieve effecten worden waar mogelijk beperkt en de overblijvende effecten worden gecompenseerd.

De begrenzing kan alleen worden gewijzigd voor zover op basis van een ecologische onderbouwing is vastgesteld dat:

1. de wijziging leidt tot een verbetering van de samenhang van de NNN of tot een betere inpassing van de NNN in de planologische omgeving, en

2. ten minste de kwalitatieve en kwantitatieve doelstellingen van de NNN in het desbetreffende gebied worden behouden; of
3. ten behoeve van een kleinschalige ontwikkeling voor zover:
 - de aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden en van de samenhang van de NNN als gevolg van de ontwikkeling beperkt is;
 - de voorgenomen wijziging leidt tot een kwalitatieve of kwantitatieve versterking van de NNN in het desbetreffende gebied;
 - de voorgenomen wijziging ertoe niet leidt dat de oppervlakte van de NNN afneemt;
 - de voorgenomen wijziging zorgvuldig is onderbouwd, waarbij blijkend uit de bij het bestemmingsplan behorende toelichting in ieder geval alternatieven zijn afgewogen, en
 - maatregelen worden genomen die een goede landschappelijke en natuurlijke inpassing borgen.

In principe wordt de eventuele compensatieopgave buiten de NNN gerealiseerd. De compensatie hoeft niet in de nabijheid van de ingreep plaats te vinden en hoeft ook niet in hetzelfde natuurtype te worden uitgevoerd. Het gaat erom dat de positieve ecologische effecten van realisatie van de compensatie op de NNN (in natuurkwaliteit, oppervlakte of ruimtelijke samenhang) gelijkwaardig zijn aan de negatieve effecten van de ingreep in de NNN. Realisatie van de compensatie in de NNN is mogelijk, bijvoorbeeld als dat kan leiden tot een versnelling van de realisatie van de NNN. Voorwaarde daarbij is dat er door middel van een herbegrenzing tegelijkertijd voor wordt gezorgd dat de omvang van de NNN niet afneemt.

1.6 Rode lijsten

Rode lijsten zijn geen wettelijke instrumenten, maar zijn sturend voor beleid. Zij dienen om prioriteiten in middelen en maatregelen te kunnen bepalen. Bij het beoordelen van maatregelen en ingrepen kunnen de Rode lijsten echter wel een belangrijke rol spelen. Er zijn nu landelijke Rode lijsten vastgesteld voor paddestoelen, korstmossen, mossen, vaatplanten, platwormen, land- en zoetwaterweekdieren, bijen, dagvlinders, haften, kokerjuffers, libellen, sprinkhanen en krekels, steenvliegen, vissen, amfibieën, reptielen, zoogdieren en vogels (LNV 2009). Een aantal provincies heeft aanvullende provinciale Rode lijsten opgesteld.

Van soorten op de Rode lijst moet worden aangenomen dat negatieve effecten van ingrepen de gunstige staat van instandhouding relatief gemakkelijk in gevaar brengen. Waar het beschermde soorten betreft zal er dus extra aandacht aan mitigatie en compensatie moeten worden besteed. Bij niet-beschermde soorten of soortgroepen kunnen op grond van de zorgplicht extra maatregelen worden gevergd. Bij een aantal soortgroepen gaat het echter om tientallen of honderden moeilijk vast te stellen soorten, waardoor de waarde voor praktische toepassingen vaak beperkt is.

Literatuur

Ministerie van I&M, 2012. Besluit van 28 augustus 2012, houdende wijziging van het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening en van het Besluit ruimtelijke ordening in verband met de toevoeging van enkele onderwerpen van nationaal ruimtelijk belang, Stb 388 (2012).

Ministerie van LNV, 2009. Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, nr. 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.

Ministerie van LNV, 2005a. Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998. Ministerie van LNV, Den Haag.

Ministerie van LNV, 2005b. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde dieren en planten! Ministerie van LNV, Den Haag.

Ministerie van LNV & IPO, 2007. Spelregels EHS. Ministerie van LNV/IPO, Den Haag. www.wetten.nl.

omgevingsvergunning.vrom.nl/

www.vrom.nl/pagina.html?id=3410 (nota ruimte)

Steunpunt Natura 2000 (2010). Leidraad bepaling significantie. Nadere uitleg van het begrip 'significante gevolgen' uit de Natuurbeschermingswet. versie 27 mei 2010. RegieBureau Natura 2000, Utrecht.

Steunpunt Natura 2000 (2007). Toepassing begrippenkader Natuurbeschermingswet 1998. Intern werkdokument voor opstellers beheerplannen Natura 2000 en vergunningverleners Nb-wet. RegieBureau Natura 2000, Utrecht.

Steunpunt Natura 2000 (2008). Aanvulling op 'Toepassing begrippenkader Nb-wet '98'

- Bestaand gebruik
- Externe Werking.

Intern werkdokument voor opstellers beheerplannen Natura 2000 en vergunningverleners Nb-wet. RegieBureau Natura 2000, Utrecht.